

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 15 grudnia 2000 r.

34946

RPO/360971/00/V/DZ

Pan dr Jarosław Bauc

Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze

W związku z publikacją prasową pt. "Wpędzeni w koszty" zamieszczoną w dzienniku "Rzeczpospolita" z dnia 28 listopada 2000r., jak również z napływającymi do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich skargami od indywidualnych odbiorców energii cieplnej w lokalach, Rzecznik postanowił zbadać sprawę trudnej sytuacji finansowej ekologicznych ciepłowni opalanych olejem opałowym oraz wysokich cen ciepła dostarczanego z takich ciepłowni.

Ciepłownie wykorzystujące olej opałowy coraz liczniej zaczęły powstawać w latach dziewięćdziesiątych, m.in. dzięki prowadzonej przez państwo polityce popierania przedsięwzięć mających na celu wykorzystywanie tanich źródeł energii oraz ochronę środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniami. Poprzez system kredytów preferencyjnych i umorzeń pożyczek przewidzianych w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termo modernizacyjnych (Dz.U. Nr 162, poz. 1121 ze zm.) oraz w ustawie z dnia 31 stycznia 1980r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U. z 1994r. Nr 49, poz. 196 ze zm.) państwo zachęcało do zamykania szkodliwych i drogich kotłowni węglowych na rzecz ekologicznych kotłowni olejowych i gazowych. Olej opałowy (tzw. "lekki") uznawany jest bowiem za paliwo ekologiczne, gdyż opalanie nim jest bezpieczne dla środowiska, a zarazem dużo tańsze od opalania węglem.

Analiza problemu zasygnalizowanego przez media oraz skarżących obywateli prowadzi do wniosku, iż jest on spowodowany nie tylko wzrostem cen oleju opałowego na rynkach światowych, lecz także prowadzoną obecnie przez państwo

niekorzystną polityką podatkową, w szczególności zaś obciążeniem oleju opałowego wysokimi stawkami podatku akcyzowego.

W świetle przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 1998r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 157 poz. 1035) oleje opałowe - w przypadku, gdy sprzedaż dotyczyła oleju zabarwionego na czerwono, przeznaczonego na cele opałowe - były wolne od podatku akcyzowego. Jednak na mocy postanowień § 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 1999r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 57, poz. 599), od dnia 1 lipca 1999r. niespodziewanie wprowadzona została stawka podatku akcyzowego dla oleju opałowego, wynosząca 307 zł za tonę (przewidziana w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia), zaś stosownie do postanowień § 3 tego rozporządzenia w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 sierpnia 1999r. stawka ta wzrosła do 334 zł za tonę (załącznik nr 3 i 4). Wprawdzie od dnia 1 września 1999r. stawka ta została obniżona do 100 zł za 1000l na mocy § 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 25 sierpnia 1999r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 70, poz. 789), jednakże od początku bieżącego roku stawka ta stale rośnie i obecnie wynosi już 115 zł za 1000l (załącznik nr 1 i 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 grudnia 1999r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 105, poz. 1197 ze zm.)). Należy przy tym zauważyć, iż tradycyjne, nieekologiczne źródła energii, jak np. węgiel, nie zostały obciążone podatkiem akcyzowym.

Wprowadzenie stawek akcyzy na olej wraz ze wzrostem cen tego oleju na rynkach światowych spowodowało drastyczny wzrost cen energii cieplnej produkowanej przez ciepłownie opalane takim olejem, zmusiło bowiem olejowe ciepłownie do podwyższenia opłat za dostarczane ciepło. Skutkiem tego kotłownie węglowe, choć szkodliwe dla środowiska, są obecnie tańsze od olejowych.

Pragnę podkreślić, iż Rzecznik Praw Obywatelskich nie kwestionuje zasadności obciążania niektórych towarów podatkiem akcyzowym i uprawnień Ministra Finansów w tym zakresie. Rozważenia wymaga jednak problem, czy prowadzona przez państwo polityka podatkowa jest zgodna z dyrektywą konstytucyjną zawartą w art. 74 ust. 4 Konstytucji RP. Przepis ten nakłada na władze publiczne obowiązek wspierania działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Nakładane na obywateli podatki powinny nie tylko realizować funkcje fiskalne, ale powinny również służyć realizacji innych ważnych społecznie celów. W tym przypadku powinny być także instrumentem wspierającym działania obywateli na rzecz ochrony środowiska. Tymczasem - jak już wskazano - w omawianym zakresie

podatkiem zostały obciążone wyłącznie ekologiczne źródła energii, co pozostaje w sprzeczności z wymienionym art. 74 ust. 4 Konstytucji RP.

Uwagi powyższe przedstawiam Panu Ministrowi stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 1991r. Nr 109, poz. 471 ze zm.) z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska, a jeśli podzieli Pan Minister moją opinię - także o podjęcie kroków zmierzających do dostosowania prowadzonej polityki podatkowej w omawianym zakresie do wymogów konstytucyjnych.

Łączę wyrazy szacunku

ZASTĘPCA

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ dr Jerzy Świątkiewicz